

# **GMINNY ZESPÓŁ ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO**

## **Do zadań Zespołu należy w szczególności:**

- 1) Ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń,
- 2) Przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie Wójtowi wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w Gminnym Planie Reagowania Kryzysowego,
- 3) Przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami,
- 4) Opiniowanie Gminnego Planu Reagowania Kryzysowego,
- 5) Wykonywanie innych zadań z zakresu zarządzania kryzysowego zaproponowanych przez Przewodniczącego, członków Zespołu lub w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej.

## **Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego działa na podstawie następujących aktów prawnych:**

1. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** (z dnia 2 kwietnia 1997 r.) - art. 5:  
*"Rzeczpospolita Polska... zapewnia bezpieczeństwo obywateli..."*
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. **o samorządzie gminnym** (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) - art. 7, ust. 1, pkt. 14:  
*"Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.  
W szczególności zadania własne obejmują sprawy:  
14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego."*
3. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. **o zarządzaniu kryzysowym** (Dz. U. Nr 89, poz. 590),
4. Zarządzenie Nr 42/2009 Wójta Gminy Wilczyce – Szefa Obrony Cywilnej Gminy Wilczyce z dnia 15 lipca 2009 roku w sprawie powołania i organizacji Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

# **POTENCJALNE ZAGROŻENIA**

## **GMINY WILCZYCE**

**GRADOBICIE**

**HURAGAN**

**POWÓDŹ**

**POŻAR**

**UPAŁY**

**ŚNIEŻYCE**

**NIEWYPAŁY I NIEWYBUCHY**

# **GRADOBICIE**

Najczęstszą przyczyną występowania gradobicia jest powstawanie chmur gradowych na skutek silnych, pionowych ruchów powietrza. Zjawisko to ma miejsce najczęściej w okresie letnim.

## **Bądź przygotowany na wystąpienie gradobicia!!!**

Ubezpiecz swoje mieszkanie, dom, samochód, zwierzęta gospodarskie, uprawy polowe od skutków gradobicia. Zapisz i zapamiętaj numer telefonu na pogotowie ratunkowe, do służb weterynaryjnych i upewnij się, czy wszyscy członkowie rodziny je znają.

Przygotuj swoje mieszkanie, swój dom:

- Zabezpiecz rynny i inne części budynku,
- Zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu,

## **Postępowanie podczas gradobicia:**

Jeżeli spotka cię gradobicie z dala od domu, znajdź bezpieczne schronienie i pozostań tam do czasu jego zakończenia.

Jeśli jesteś w domu:

- Zamknij okna, usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom,
- Pozostań w nim z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi,
- W miarę możliwości pozamykaj zwierzęta domowe i hodowlane,
- Trzymaj pod ręką przygotowane latarki oraz dodatkowe baterie,
- Miej włączone radio, w celu uzyskania ewentualnych komunikatów.

**O wszystkich zdarzeniach, mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi informuj pogotowie ratunkowe, a w przypadku zerwania linii energetycznych zgłoś to pogotowiu energetycznemu.**

## **Po ustaniu gradobicia:**

Jeśli są poszkodowani to:

- Udziel pierwszej pomocy rannym lub poszkodowanym osobom,
- Nie przenoś ciężko rannych osób, chyba, że są one bezpośrednio zagrożone,
- Doznaniem kolejnych obrażeń - wezwij pomoc.
- Jeżeli byłeś ubezpieczony przed gradobiciem, wykonaj zdjęcia zniszczeń, zarówno domu, jak i jego wyposażenia w celu ubiegania się o odszkodowanie.

## HURAGAN

Występowanie huraganów (silnych wiatrów) powodowane jest najczęściej, szybko przemieszczającymi się aktywnymi niżami. Najgroźniejszą formę przyjmują one w okresie: wiosennym i jesiennym.

Siłę wiatru mierzymy w tzw. Skali Beauforta na podstawie objawów obserwowanych w terenie i na morzu.

Poniższa skala obrazuje siły wiatru i charakterystykę:

Stopień skali	Określenie słowne	Prędkość wiatru w km/h	Charakterystyka
0	Cisza	----	Zupełna cisza
1	Powiew	1-3	Bardzo lekki powiew
2	Słaby wiatr	4-7	Wiatr odczuwa się na twarzy
3	Wiatr łagodny	8-12	Wiatr porusza liście drzew
4	Wiatr umiarkowany	13-18	Wiatr porusza mniejsze gałązki, unosi ubranie
5	Wiatr świeży	19-24	Wiatr porusza gałęzie drzew
6	Wiatr silny	25-31	Wiatr porusza konarami drzew
7	Wiatr bardzo silny, wicher	32-38	Wiatr porusza słabsze pnie drzew, utrudnia poruszanie się
8	Wichura	39-46	Wiatr porusza duże drzewa, coraz bardziej utrudnia ruch
9	Silna wichura	47-54	Wiatr zrywa dachówki, podnosi małe przedmioty
10	Sztorm	55-63	Wiatr łamie gałęzie
11	Gwałtowny sztorm	64-72	Wiatr łamie pnie, zrywa dachy
12	Huragan	73-82 i więcej	Wiatr wyrywa drzewa niszczy i zrywa dachy, szerzy zniszczenie

## **Przed wystąpieniem huraganu (silnych wiatrów):**

- Upewnij się, czy wszyscy członkowie twojej rodziny wiedzą, jak postępować w czasie huraganu, oraz naucz ich jak wyłączać gaz, elektryczność i wodę.
- Opracuj plan komunikowania się w czasie zagrożenia na okoliczność, gdy członkowie rodziny są rozdzieleni (realny przypadek, gdy dorośli są w pracy, a dzieci w szkole).
- Naucz dzieci, jak i kiedy wzywa się policję lub straż pożarną, oraz które radio jest nastrojone na odbiór informacji o stanie zagrożenia.

## **Podczas wystąpienia huraganu:**

Miej włączone radio bateryjne na częstotliwości radia regionalnego (Radio Kielce 101.4 i 90.4 MHz lub Radio Leliwa 104.7 i 93.5 MHz) - w celu uzyskania komunikatu o zagrożeniu i sposobach postępowania.

Zabezpiecz swoje mieszkanie (dom):

- Zamknij okna, zabezpiecz rynny i inne części budynku,
- Upewnij się czy konstrukcja dachu jest mocno przytwierdzona do konstrukcji budynku.
- Zabezpiecz lampy i inne urządzenia, które mogą ulec zniszczeniu,
- Usuń z parapetów i balkonów przedmioty, które mogą zagrażać przechodniom,
- Uprzątnij z obejścia przedmioty, które mogłyby narobić szkód (porwane przez wiatr),
- Zapewnij sobie odpowiednią ilość źródeł światła, jak: latarki elektryczne (baterie do latarek i odbiorników radiowych), świece,
- Sprawdź stan apteczki pierwszej pomocy i zaopatrz się w niezbędne materiały i leki,
- Przygotuj rzeczy, które mogą być potrzebne w czasie ewakuacji tj. dokumenty, odzież, żywność, wartościowe rzeczy,
- Nie parkuj pojazdów w pobliżu drzew, słupów i tracji elektrycznych.
- Wyłącz główny wyłącznik prądu i gazu - ograniczy to niebezpieczeństwo powstania pożaru.
- Schowaj się w środkowych i najniższych partiach budynku z dala od oszklonych okien, sufitów i drzwi.
- Znajdując się poza domem, pozostań tam, aż huragan nie przejdzie.
- Nie zatrzymuj się pod trzaskami elektrycznymi, planszami reklamowymi, drzewami itp.

## **Jeżeli służby ratownicze zalecają ewakuację:**

- Wyrusz tak szybko jak to tylko możliwe,
- Opuszczając mieszkanie wyłącz energię elektryczną, oraz główny zawór wody i gazu. Wygaś ogień w piecach, oraz zabezpiecz dom,
- Zawiadom kogoś, poza zasięgiem wichury, dokąd się ewakuujesz,
- Zabierz przygotowany wcześniej podręczny bagaż, oraz ciepłą odzież.

### **Po ustaniu huraganu:**

- Udziel pierwszej pomocy rannym i poszkodowanym osobom.
- Unikaj leżących lub zwisających przewodów elektrycznych.
- Ostrożnie wkraczaj do swego domu.
- Sprawdź instalację (gazową, elektryczną, wodociągową i ściekową) w zniszczonym domu.

### **O wszystkich zdarzeniach, mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa**

#### **ludzi informuj:**

- Służby dyżurne Straży Pożarnej, Policji,
- Pogotowie energetyczne, gazowe, inne.

# POWÓDŹ

Najczęściej spodziewana jest w okresie jesienno-zimowym oraz zimowo-wiosennym z powodu długotrwałych bądź intensywnych opadów deszczu albo z powodu szybkiego topnienia śniegów

## Przed wystąpieniem powodzi

### Przygotuj się do powodzi zanim cię ona zaskoczy!!!

Poznaj podstawowe pojęcia, związane z zagrożeniem powodziowym:

- **Pogotowie przeciwpowodziowe** wprowadza się, gdy poziom wody w rzece wzrasta do poziomu ostrzegawczego i nadal się podnosi.
- **Alarm powodziowy** ogłasza się, gdy poziom wody zbliża się do stanu alarmowego.

Dowiedz się w swoim urzędzie gminy (miasta) czy:

- Nie mieszkasz na terenie zagrożonym (zalewowym), jeżeli tak to, przy jakim poziomie wody ogłaszany jest stan ostrzegawczy i stan alarmowy,
- Będą stosowane jakieś sposoby alarmowania (syreny, dzwony, komunikaty radiowe),

W razie powodzi będzie zorganizowana ewakuacja, kto ją będzie przeprowadzał, kiedy, kogo i co obejmie oraz gdzie przewiduje się miejsca przyjęć ludzi i mienia.

- **Ubezpiecz siebie i swój dobytek - w razie tragedii odszkodowanie zawsze pomoże Ci "stać na nogi".**

- Jeśli zagrożenie powodzią stanie się realne, zaopatrzyć się w przydatny sprzęt:
  - Latarki, radioodbiornik bateryjny + zapasowe baterie,
  - Inne źródła światła (świece, lampy naftowe, zapalniczki).
  - Przygotuj się, aby być samowystarczalnym przez okres 3 dni i zdolnym do pomocy sobie i innym.
  - Poproś krewnych lub znajomych, zamieszkałych na terenach bezpiecznych by służyli jako miejsce kontaktu dla twojej rodziny. Upewnij się czy wszyscy jej członkowie znają adresy i telefony osób kontaktowych.
  - Zapoznaj rodzinę, jak zabezpiecza się mieszkanie, dom, obejście przed powodzią i grabieżą.
  - Sprawdź zawory zainstalowane w kanalizacji ściekowej swego domu w celu zapobieżenia cofania się wody z systemu drenowego. W ostateczności użyj dużych korków lub czopów do zatkania przecieków, rur i zbiorników.

## **W czasie zagrożenia powodzią**

- Miej włączone radio bateryjne na częstotliwości radia regionalnego (Radio Kielce 101.4 i 90.4 MHz lub Radio Leliwa 104.7 i 93.5 MHz) - albo program miejski, w celu uzyskania komunikatu o zagrożeniu i sposobach postępowania.

### **Postępuj zgodnie z treścią komunikatów - nie zwlekaj!!!**

- W przypadku niebezpieczeństwa natychmiast przemieszczaj się na wyżej położone tereny (miejsca).
- Jeżeli władze lokalne ogłoszą ewakuację z terenów zagrożonych, bądź przygotowany na nią wraz z rodziną. Pamiętaj także o swoich zwierzętach.
- Zabezpiecz swoje mieszkanie, swój dom tj. przenieś wartościowe wyposażenie domowe na wyższe piętra domu oraz zabezpiecz parter, jeśli czas na to pozwala. Wykorzystaj do tego celu worki z piaskiem, folię lub inne materiały podręczne. Z posesji, wszystkie rzeczy schowaj w budynku lub je przywiąż do czegoś stabilnego, aby nie popłynęły.
- W czasie powodzi odłącz urządzenia elektryczne, ale nie dotykaj ich, gdy są wilgotne lub stoją w wodzie. Wyłącz sieć gazową i wodociągową.
- W miarę możliwości na wyższych piętrach napełnij wannę i inne pojemniki wodą, po wcześniejszym wysterylizowaniu ich płynami typu: ACE i inne.
- Nie używaj w gospodarstwie domowym wód gruntowych, mogą być zatrute (skażone).
- Nie chodź na obszarach zalanych, jeżeli woda przemieszcza się szybko. Fala o głębokości kilkunastu centymetrów może przewrócić i przemieścić dorosłego człowieka.
- Jeżeli musisz przekroczyć zalany obszar, użyj do badania gruntu przed sobą tyczki. Do przejścia wybieraj miejsca bez prądu powodziowego.
- Po ostrzeżeniu, że spodziewana jest duża powódź, zapewnij swobodny wlew wód powodziowych do piwnicy twego domu lub sam wypełnij ją czystą wodą. Unikniesz w ten sposób zagrożenia uszkodzenia fundamentów domu przez ciśnienie napierających wód powodziowych.
- Dzieciom i osobom z ograniczoną świadomością należy przymocować w widocznym miejscu kartkę z imieniem, nazwiskiem oraz miejscem zamieszkania.
- Jeżeli zostaniesz wytypowany do pomocy w pracach przeciwpowodziowych (np. do układania lub napełniania worków z piaskiem) - **pomagaj!!!**
- W miarę możliwości zapobiegaj tworzeniu się atmosfery paniki, bądź rozsądny, zachowaj trzeźwość umysłu - to połowa sukcesu.



## **Uwaga!!!**

**Dobrze jest mieć ustalone zasady sygnalizacji na wypadek różnych potrzeb:**

**Kolor BIAŁY - potrzeba ewakuacji**

**Kolor CZERWONY - potrzeba żywności i wody**

**Kolor NIEBIESKI - potrzeba pomocy medycznej**

### **Po powodzi:**

- Jak najdłużej pozostań poza zasięgiem wód powodziowych, gdyż mogą być skażone np. produktami ropopochodnymi, nieczyszczonymi ściekami, bakteriami chorobotwórczymi itp. Nie używaj ich do picia! Mogą być one również pod napięciem z uszkodzonych linii energetycznych napowietrznych lub podziemnych.
- Bądź ostrożny, gdy wjeżdżasz na tereny dotknięte powodzią. Drogi mogą być osłabione i nie wytrzymać ciężaru twojego samochodu (ciągnika), czy innego pojazdu.
- Miej zawsze włączone radio w celu uzyskania informacji lokalnych, dotyczących udzielanej pomocy tj. zaopatrzenia w żywność i wodę zdatną do picia i użytku ogólnego.
- Zwracaj uwagę na zdrowie i bezpieczeństwo twoje i twojej rodziny. Często myj ręce mydłem w czystej wodzie, jeśli miałeś kontakt z wodami powodziowymi.
- Pamiętaj o wspomoczeniu swoich sąsiadów, którzy mogą potrzebować specjalnej pomocy przy małych dzieciach, starszych lub przy niepełnosprawnych osobach.
- Wyrzuć żywność, która miała kontakt z wodami powodziowymi.
- Poinformuj odpowiednie służby o zerwanych liniach energetycznych, nieszczelności rurociągu gazowego lub o innych zagrożeniach występujących na twoim terenie.
- Mieszkanie i wszystkie sprzęty, które przydatne są do dalszego użytkowania trzeba zdezynfekować, gdyż naniesiony muł zawiera duże ilości grzybów i bakterii chorobotwórczych, które zagrażają zdrowiu ludzi i zwierząt.
- Przygotuj do wymiany podłogi i mury, które nasiąkły wodami powodziowymi.
- Sprawdź czy fundamenty twego domu nie mają pęknięć, aby upewnić się, że budynek nie grozi zawaleniem. Uważaj na poluzowane tynki, sufity.
- Odpompuj zalane piwnice stopniowo - około 1/3 pierwotnego poziomu wody dziennie - w celu uniknięcia zniszczenia struktury fundamentów.
- Dopilnuj, aby instalacje domowe; elektryczne, gazowe i wodno-kanalizacyjne zostały sprawdzone przez fachowców i ewentualnie naprawione przed ich ponownym użytkowaniem.

## **UPAŁY**

Zbyt intensywny wysiłek w czasie gorącego dnia, spędzanie zbyt długiego czasu na słońcu albo zbyt długie przebywanie w przegrzonym miejscu może spowodować uraz termiczny. Aby móc skutecznie zapobiegać podobnym przypadkom poznaj objawy i bądź gotów do udzielenia pierwszej pomocy w takich przypadkach. Uraz termiczny może przybrać postać oparzenia słonecznego lub przegrzania.

### **Oparzenia słoneczne**

- Objawy: zaczerwienienie i bolesność skóry, możliwe swędzenie, pęcherze, gorączka, ból głowy.
- Pierwsza pomoc: weź chłodny prysznic, użyj mydła, aby usunąć olejki (kremy). Miejsca oparzone polewaj dużą ilością zimnej wody. Jeśli na skórze wystąpią pęcherze, zrób suchy, sterylny opatrunek i skorzystaj z pomocy medycznej.

### **Przegrzanie**

- Objawy: Osłabienie, zawroty głowy, pragnienie, nudności i wymioty, kurcze mięśni (zwłaszcza nóg i brzucha), utrata przytomności.
- Pierwsza pomoc: Połóż poszkodowaną osobę w chłodnym miejscu (nogi unieś na wysokości 20-30 cm). Poluzuj ubranie. Użyj zimnej, mokrej tkaniny jako okładu do obniżenia temperatury ciała. Podawaj do picia wodę z solą małymi łykami. Jeśli wystąpią nudności, odstaw wodę. Jeśli wystąpią wymioty, szukaj natychmiastowej pomocy medycznej. W przypadku utraty przytomności przy wyczuwalnym oddechu i tętnie, ułóż poszkodowanego na boku.

### **Bądź przygotowany na wystąpienie gwałtownego ocieplenia!**

- Utrzymuj chłodne powietrze wewnątrz pomieszczeń poprzez stosowanie żaluzji w drzwiach i oknach.
- Rozważ utrzymanie w użyciu zewnętrznych okiennic przez cały rok. Zewnętrzne okiennice latem nie dopuszczają ciepła do wnętrza domu, natomiast utrzymują ciepło w domu zimą. Sprawdź przewody urządzeń klimatyzacyjnych, czy są właściwie izolowane i szczelne.
- Oszczędzaj elektryczność. W okresie dużych upałów, ludzie mają tendencje do znacznie większego zużycia energii elektrycznej na potrzeby urządzeń klimatyzacyjnych, co prowadzi do niedoboru mocy lub przerw w dopływie prądu.
- Przebywaj wewnątrz pomieszczeń tak długo, jak to możliwe. Jeśli jest brak klimatyzacji, przebywaj na najniższym poziomie budynku, poza zasięgiem światła słonecznego.
- Spożywaj zbilansowane, lekkie posiłki.
- Regularnie pij duże ilości wody. Osoby cierpiące na epilepsję oraz schorzenia serca, nerek lub wątroby, będące na nisko-wodnej diecie, oraz mające problemy z utrzymaniem płynów, powinny skontaktować się z lekarzem przed zwiększonym przyjmowaniem płynów.
- Ogranicz przyjmowanie napojów alkoholowych. Mimo, że piwo i napoje alkoholowe zdają się zaspakajać pragnienie, to zazwyczaj powodują dalsze odwodnienie organizmu.
- Ubieraj się w luźno dopasowane rzeczy, zakrywające możliwie największą powierzchnię skóry. Lekka, o jasnych kolorach odzież, odbija ciepło i promieniowanie słońca oraz pomaga utrzymać normalną temperaturę ciała.
- Noś okrycia głowy, które skutecznie będą chronić twarz i głowę przed nadmiernym nagraniem.
- Unikaj zbyt długiego nasłonecznienia. Opalenizna spowalnia zdolność do samoczynnego chłodzenia się. Użyj środków ochrony przed promieniami słonecznymi o wysokim współczynniku skuteczności ochrony.
- Unikaj skrajnych zmian temperatury. Zwolnij tryb życia. Zredukuj, wykreśl lub przeorganizuj wyczerpujące zajęcia. Osoby wysokiego ryzyka powinny przebywać w chłodnych miejscach. Stosuj tabletki solne, ale tylko wtedy, jeśli zostały zalecone przez lekarza.
- Pamiętaj, że podczas upałów występuje zwiększone zagrożenie przeciwpożarowe przebywając w lesie, na podsuszonych łąkach, ścierniskach zachowaj szczególną ostrożność, i staraj się nie zaproszyć ognia.

## **Podczas suszy**

- Zmniejsz zużycie wody.
- Podlewanie trawników i mycie samochodów marnotrawi wodę.
- Gdzie tylko możliwe używaj wielokrotnie tej samej wody.

# ŚNIEŻYCA

**Silny wiatr** w połączeniu z temperaturą powietrza tylko nieco poniżej 0°C może mieć taki sam skutek, jak stojące powietrze o temperaturze poniżej -30° C. Może być to przyczyną odmrożenia i wychłodzenia organizmu.

**Odmrożenie** - jest skutkiem oddziaływania zimna, (choć niekoniecznie mrozu!). W wyniku odmrożenia mogą wystąpić trwałe uszkodzenia najbardziej narażonych odmrożeniem części ciała. Typowymi objawami tego urazu są: znaczne wychłodzenie, zaczerwienienie, utrata czucia oraz bledź palców rąk i nóg, nosa, małżowin usznych.

**Wychłodzenie** - jest stanem, gdy temperatura wewnętrzna ciała spada poniżej 35°C. Objawami wychłodzenia są: zaburzenia świadomości do śpiączki włącznie, powolna mowa, poczucie wyczerpania, zaburzenia mowy, senność.

- Jeżeli u kogoś podejrzewane jest wystąpienie odmrożenia lub wychłodzenia rozpocznij powolne ogrzewanie osoby i poszukaj natychmiastowej pomocy medycznej. Rozpocznij od ogrzewania torsu tej osoby. Zdejmij przemarznięte ubranie, ułóż osobę na suchej tkaninie i okryj całe ciało kocem, folią aluminiową - ogrzewaj go własnym ciałem. **Nie uznawaj pochopnie osoby wyziębionej za zmarłą, przed próbą reanimacji.**
- Przy odmrożeniach kończyn, zanurz je w letniej wodzie o temperaturze ciała zdrowego człowieka. Na inne odmrożone części ciała nakładaj ciepłe (niegorące!) Okłady.
- **Nie podawaj osobie dotkniętej odmrożeniem lub wychłodzeniem alkoholu, w szczególności, gdy nie ma możliwości zapewnienia jej ciepłego schronienia.**
- **Unikaj podawania kawy ze względu na zawartość kofeiny, nie podawaj żadnych leków, bez dodatkowych wskazań.**
- **Bądź przygotowany na wystąpienie śnieżyc, zawiei i zamieci!**
- W czasie opadów pozostań w domu.
- Jeżeli musisz wyjść na zewnątrz ubierz się w ciepłą odzież wielowarstwową i powiadom kogokolwiek o docelowym miejscu podróży oraz o przewidywanym czasie dotarcia na miejsce przeznaczenia.
- Zachowaj ostrożność poruszając się po zaśnieżonym i oblodzonym terenie, zwróć uwagę na zwisające sople, zwały śniegu na dachach budynków, itp.

## Jazda samochodem w zimie

- Jedną z wielu przyczyn ofiar śmiertelnych w zimie jest niewłaściwe przygotowanie pojazdu do sezonu zimowego oraz brak znajomości postępowania na wypadek unieruchomienia pojazdu lub zabłądzenia podczas podróżowania. Dlatego też, aby bezpiecznie podróżować:
- Sprawdź następujące elementy twojego samochodu:
  - Akumulator,
  - Płyn chłodzący,
  - Wycieraczki i płyn do spryskiwania szyb,
  - Układ zapłonowy,
  - Termostat,
  - Oświetlenie pojazdu,
  - Światła awaryjne,
  - Układ wydechowy,
  - Układ ogrzewania,
  - Hamulce,
  - Odmrażacz,
  - Poziom oleju, (jeśli jest taka potrzeba, wymień na olej zimowy).
- Załóż zimowe opony i upewnij się, czy mają odpowiedni bieżnik. Uniwersalne opony radialne zazwyczaj nadają się do większości warunków zimowych. Jednakże, przepisy w niektórych krajach wymagają stosowania opon z łańcuchami lub opon śniegowych z kolcami.

- Miej przygotowaną skrobaczkę do szyb oraz narzędzie do usuwania śniegu.
- Utrzymuj, co najmniej połowę pojemności zbiornika paliwa w czasie zimy.
- Starannie planuj długie podróże.
- Słuchaj komunikatów radiowych o aktualnych warunkach drogowych.
- Podróżuj w ciągu dnia i jeśli to możliwe, w towarzystwie przynajmniej jednej osoby.
- W czasie burzy śnieżnej staraj się korzystać z komunikacji publicznej.
- Ubieraj się ciepło. Noś odzież wielowarstwową, lekko dopasowaną.
- Na czas dłuższej podróży przygotuj wysokoenergetyczne, suche pożywienie oraz kilka butelek wody.
- Miej w swoim samochodzie:
  - Migające światło przenośne z zapasowymi bateriami,
  - Apteczkę pierwszej pomocy oraz niezbędne leki,
  - Śpiwór lub koc,
  - Torby plastikowe (do celów sanitarnych),
  - Zapałki,
  - Małą łopatkę - saperkę,
  - Podręczne narzędzia - szczypce uniwersalne, klucz nastawny, śrubokręt itp.,
  - Przewody do rozruchu silnika,
  - Łańcuchy lub siatki do opon,
  - Jaskrawo kolorową tkaninę do użycia, jako flagi sygnalizacyjnej.

### **Jeśli utknąłeś w drodze**

- Pozostań w samochodzie. Nie szukaj sam pomocy, chyba, że pomoc jest widoczna w odległości 100 m.
- Umocuj na antenie lub dachu samochodu jaskrawą część ubrania (najlepiej koloru czerwonego) tak, aby widoczna była dla ratowników.
- Uruchamiaj silnik, co godzinę na 10 minut. W czasie pracy silnika włącz ogrzewanie oraz zewnętrzne światła samochodu.
- Zachowaj ostrożność z uwagi na trujące działanie tlenku węgla w spalinach. Utrzymuj rurę wydechową wolną od śniegu oraz dla wentylacji lekko uchyl okna
- Zwracaj uwagę na oznaki odmrożeń lub wychłodzenia organizmu.
- Wykonuj lekkie ćwiczenia dla utrzymania krążenia krwi. Od czasu do czasu klaskaj w dłonie, wykonuj wymachy ramionami. Staraj się nie przebywać w jednej pozycji zbyt długo. Jeśli w samochodzie jest więcej niż jedna osoba, należy spać kolejno, na zmianę.
- Dla utrzymania ciepła osoby powinny zgromadzić się koło siebie.
- Unikaj zbędnego lub nadmiernego wysiłku. Zimne otoczenie powoduje dodatkowe obciążenie dla serca. Nadmierny wysiłek, taki jak odgarnianie śniegu albo pchanie samochodu może spowodować zdrowotne dolegliwości.

## **NIEWYPAŁ**

Chociaż od zakończenia działań II wojny światowej minęło ponad pół wieku, to nadal spotykamy się w życiu codziennym jej pozostałościami. Znajdujemy wiele przedmiotów niekiedy bliżej nam nieznanych lub mających znamiona uzbrojenia wojskowego. Nasza nadmierna ciekawość doprowadza do wielu niepotrzebnych nieszczęść, a nawet śmierci.

### **Zardzewiała śmierć ciągle groźna**

Niezachowanie należytych środków bezpieczeństwa po odnalezieniu niewypału lub niewybuchu, niewłaściwe postępowanie wynikające z braku świadomości o grożącym niebezpieczeństwie powoduje, że mimo zakończenia działań zbrojnych wojna nadal zbiera ofiary.

### **Kategorycznie nie wolno podnosić, odkopywać, przenosić, wrzucać do ogniska ani do miejsc takich jak stawy, głębokie rowy znalezionych niewybuchów**

Należy mieć świadomość, że materiał wybuchowy stosowany w technice wojskowej w praktyce jest całkowicie odporny na działanie wszelkiego rodzaju warunki atmosferyczne i niezależnie od daty produkcji zachowuje swe właściwości wybuchowe.

### **UWAGA!!!**

**W przypadku znalezienia niewypału należy jak najszybciej zgłosić zaistniały fakt Panu Łukaszowi Niewiadomskiemu pracownikowi Urzędu Gminy Wilczyce prowadzącego sprawy wojskowe i OC.**

## **Planowanie działania na wypadek zagrożeń powodowanych siłami natury**

Choć Gminie Wilczyce nie grożą duże kataklizmy, nie zaszkodzi zaplanowanie sposobu postępowania w sytuacjach możliwych zagrożeń. Usiądź razem ze swoją rodziną i spróbuj porozmawiać na temat:

- Jakie rodzaje zagrożeń mogą dotyczyć twojego rejonu zamieszkania?
- Jak się komunikować, gdy w czasie zagrożenia członkowie rodziny są rozdzieleni (np. dorośli są w pracy, a dzieci w szkole lub w domu)?
- Co zrobić w czasie ogłoszenia ewakuacji, jakie dokumenty i przedmioty zabrać ze sobą, jaką drogą się ewakuować, w który rejon się udać, jak zabezpieczyć mieszkanie?
- Czy i na jaką pomoc mogą liczyć ze strony sąsiadów?
- Czy w sąsiedztwie mieszka osoba niepełnosprawna, której będę zmuszony udzielić pomocy?
- Czy nie należałoby posiadać odbiornika radiowego zasilanego bateryjnie wraz ze źródłem zasilania?
- Czy wszyscy członkowie rodziny wiedzą?
  - Jak dostroić radio (telewizor) do rozgłośni regionalnej, aby odbierać informacje o stanie zagrożenia?
  - Jak wyłącza się gaz, elektryczność i wodę, - w jaki sposób należy wygasić paleniska?
  - Jak i kiedy wzywa się policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe i inne służby ratownictwa komunalnego?
  - Czy ktoś z twojego sąsiedztwa dysponuje jakimiś szczególnymi kwalifikacjami, np. jest lekarzem itp?